

Bijlage ALV 10b. Veiligheid Sectorrichtlijnen Werken op Hoogte en Alleen op de Molen.

Context

Het Gilde van Molenaars opereert in een ambachtelijke context waarin veiligheid een vanzelfsprekend en tegelijk complex onderdeel van het werk als molenaar is. Wij molenaars werken met historische werktuigen, vaak op hoogte, soms alleen en onder wisselende weersomstandigheden.

De afgelopen jaren stellen eigenaren, gemeenten, inspecties en andere instanties met regelmaat vragen over de veiligheid op de molen. Met name het klimmen in de roeden wordt regelmatig vergeleken met werken op een ladder, terwijl de werkomstandigheden, het doel en de kennis die een molenaar inzet duidelijk anders zijn. Ook het alleen werken op een molen—iets dat historisch gebruikelijk is—roept vragen op over de veiligheid en de voorwaarden waaronder dit verantwoord kan plaatsvinden.

Deze toenemende aandacht voor veiligheid vraagt om duidelijke kaders die zowel molenaars als betrokken partijen houvast geven. Daarom is het noodzakelijk dat er een **branchenorm** of **sectorrichtlijn** bestaat die beschrijft hoe het ambacht met deze risico's omgaat, welke veiligheidsmaatstaven wij hanteren en welke werkwijzen binnen de praktijk van het molenaarsvak gebruikelijk zijn. De richtlijnen over werken op hoogte en alleen werken op de molen maken deel uit van deze bredere behoefte aan helderheid. Ze laten zien onder welke omstandigheden bepaalde handelingen veilig kunnen worden uitgevoerd en wanneer extra maatregelen of aanwezigheid van meerdere personen noodzakelijk zijn. Uitgangspunt van deze richtlijnen is dat wij laten zien dat we veilig werken in de historisch context van de molens.

Met deze branchenorm beoogt het Gilde van Molenaars niet alleen de veiligheid van de molenaar zelf te vergroten, maar ook die van eigenaren, bezoekers en andere betrokkenen. Door duidelijke en gedragen richtlijnen te formuleren, willen we ongevallen en bijna-incidenten voorkomen en zorgen dat er, mocht er toch iets gebeuren, geen onduidelijkheid bestaat over de professionele normen die binnen het ambacht gelden. Deze duidelijkheid draagt bij aan vertrouwen, transparantie en een veiligere uitoefening van het vak op alle molens in Nederland.

Deze richtlijnen gaan uit van het vakmanschap en veiligheidsbewustzijn van iedere molenaar, en bieden tegelijkertijd voldoende ruimte om binnen de professionele praktijk eigen deskundige keuzes te maken. Daarmee gaan wij ervan uit dat betrokken instanties en eigenaren deze richtlijn als professioneel kader erkennen en de deskundige afwegingen van molenaars binnen dit kader respecteren.

De eerste twee richtlijnen gaan over:

1. Werken op hoogte.
2. Alleen op de molen.

Doel en samenvatting van Sector Richtlijn: Werken op hoogte.

De branchenorm **Werken op hoogte** beschrijft hoe molenaars veilig werken op hoogte, een essentieel maar risicovol onderdeel van het ambacht. Tijdens de opleiding krijgen molenaars instructie in veilig werken in het gevlucht en in het gebruik van valbeveiliging. Hoofddregel zal zijn dat werken op hoogte zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Wanneer dat niet mogelijk is gelden specifieke voorschriften afhankelijk van de taak.

Bij het voorleggen van een zeil wordt geen valbeveiliging gebruikt, omdat dit volgens de molenbranche geen extra veiligheid biedt en zelfs risico's kan vergroten. Uitgangspunt zal zijn dat Molenaars bij voorkeur het zeil vanaf de grond of stelling voorleggen. Als klimmen in de wiek toch noodzakelijk is, moet dit onder strikte voorwaarden gebeuren: goede fysieke en mentale gesteldheid, stevig schoeisel, veilig hekwerk en gunstige weersomstandigheden. Ook gelden beperkingen zoals een maximale hoogte van 2,5 meter bij het uitnemen van windborden.

Voor andere werkzaamheden op hoogte—zoals timmeren, schilderen, hekwiggen aanslaan of zeilen wisselen—is valbeveiliging verplicht. Hiervoor is ook aandacht voor Watermolens, waar ook werkzaamheden bijvoorbeeld aan het dak plaatsvinden. De molenaar werkt nooit alleen, draagt een werkende telefoon bij zich en beoordeelt vooraf of hij of anderen hem tijdig kunnen redden in geval van een val. Als dat niet realistisch is, moeten alternatieve werkmethoden worden gekozen, zoals een steiger of hoogwerker. Werk mag alleen worden uitgevoerd bij daglicht, stabiel weer en een goed geborgd wiekenkruis.

Tenslotte stelt de norm eisen aan gedrag en omgeving. De molenaar moet lichamelijk en geestelijk in goede conditie zijn, geen tijdsdruk ervaren en veilig schoeisel dragen. Gereedschap moet worden gezekerd, de omgeving moet voor derden worden afgesloten en valbeveiligingsmateriaal moet aan erkende normen voldoen. In noodsituaties wordt valbeveiliging sterk aanbevolen, maar de veiligheid van de hulpverlener staat altijd voorop.

In de opleiding besteden we aandacht aan zowel voorleggen van zeilen door in het gevlucht te klimmen, dit te doen op grond/stelling. Ook kennis over valbeveiliging maakt onderdeel uit van de opleiding.

Doel en samenvatting van *Branchenorm Alleen op de molen*:

De branchenorm **Alleen op de Molen** beschrijft dat het voor molenaars gebruikelijk is om regelmatig alleen op de molen te werken, iets dat historisch altijd voorkomt bij zowel wind- als watermolens. De **opleiding** van het Gilde van Molenaars en het **examen** van De Hollandsche Molen zijn erop gericht molenaars voldoende kennis en vaardigheden mee te geven om een molen zelfstandig en veilig te bedienen. Molenaars met een Getuigschrift zijn daarom opgeleid en bevoegd bediening van de molen alleen uit te voeren.

Wanneer een molenaar alleen werkt, gelden specifieke richtlijnen om de veiligheid te waarborgen. De molenaar draagt altijd een werkende mobiele telefoon op zijn lichaam of een ander communicatiemiddel, en laat vooraf iemand weten dat hij of zij alleen op de molen zal zijn. Alleen werken is toegestaan bij het draaien van de molen, licht onderhoud en malen, mits dit veilig door één persoon kan worden uitgevoerd en de molen daarvoor geschikt is. De molenaar moet tevens fysiek en mentaal in goede conditie zijn.

Voor aannemers die onderhoudswerk uitvoeren, geldt dat zij niet alleen werken of soortgelijke veiligheidsmaatregelen nemen. Voor grotere of risicovolle werkzaamheden—zoals het versteken van de vang, het lichten van stenen of werken op hoogte—is altijd de aanwezigheid van een tweede persoon verplicht. Ook bij het ontvangen van groepen of het organiseren van activiteiten op de molen is dubbele bezetting noodzakelijk.

Tot slot benadrukt de norm dat molenaars alleen die werkzaamheden en maalwerktuigen bedienen waarvoor zij voldoende opleiding en ervaring hebben. Het aantal aanwezige molenaars moet in verhouding staan tot wat historisch gebruikelijk was voor het type molen en de aard van het werk: zowel te veel als te weinig personeel komt de veiligheid doorgaans niet ten goede.

Dit thema op de ALV is informatief

Bovengenoemde samenvatting van de richtlijnen gebaseerd op de versie van 4 februari 2026, zoals deze in concept zijn voorgelegd aan de regiobesturen en veiligheidscoaches. Komende maanden vervolmaken we deze richtlijnen. De samenvatting is gebaseerd op de versie van 4 februari 2026. Op de ALV gaan we in op de doelstelling van de richtlijnen. Heb je inzichten of wil je bijdragen aan de richtlijn, richt je dan tot je eigen veiligheidscoach of regiobestuur.

De Conceptrichtlijnen zijn op te vragen bij de secretaris of veiligheidscoördinator.